

Rozhovory o živote 12

Michail Veličko

kandidát ekonomických vied.

Video s českými titulkami: [TU](#)

OBSAH Treba samostatne uvažovať a precítiť život | Forma globalizácie a jej alternatíva | Kategórie objektívnych zákonitostí | Každý sa musí učiť riadiť | Štát a cyklus organizácie riadenia

Treba samostatne uvažovať a precítiť život

MV: Vo všetkých našich besedách som sa vyhýbal tomu, aby som v mnohých prípadoch vyvodzoval nejaké závery z toho, o čom som hovoril. Vždy som sa len zastavil na tej hranici, za ktorou by bolo treba urobiť záver, a prechádzal som k ďalšej otázke. Prečo?

Pretože nemáme radi, keď ľudia preberajú hotové názory ľudí, ktorých uznali za svoje authority. *Normálna ľudská spoločnosť* — to je spoločenstvo ľudí, ktorí vnímajú život, samostatne uvažujú a sami prichádzajú k rôznym záverom, ako by mali žiť ďalej, ako odstraňovať problémy, ktoré zdedili z minulosti, a tiež, v čom spočíva podstata týchto problémov.

Odvolával som sa na Bibliu, Korán a ďalšie diela, bez uvedenia presných citátov. Koho zaujímajú presné citáty, môže ich nájsť v materiáloch *Koncepcie sociálnej bezpečnosti*, kde sú všetky tieto citáty uvedené aj s odkazmi na zdroje. To isté sa týka prípadov, keď som sa odvolával na niektoré fakty bez uvedenia zdrojov, v ktorých môžu byť informácie o týchto faktoch overené. Všetko potrebné nájdete v materiáloch *Koncepcie sociálnej bezpečnosti*. V knihách sú všetky fakty uvedené aj s odkazmi na zdroje, odkiaľ boli prevzaté.

Takže realita je taká, že žijeme v dobe, keď osobnostná kultúra psychickej činnosti absolútnej väčšiny ľudí trpí takou vadou, ako je zámena pamäte o reálnych udalostiach s hrami fantázie na tému minulosť. Preto žiadne besedy ani lekcie nemôžu byť základom k tomu, aby človek vyhlásil: „*Tak, teraz o danej problematike viem buď všetko čo potrebujem, alebo aspoň nevyhnutné minimum, ktoré mi s týmto problémom umožní pracovať.*“ V súčasných podmienkach môžu akékoľvek lekcie, besedy, prednášky iba poukázať na reálnu či domnelú skutočnosť existencie nejakých problémov. Aby však každý človek mal adekvátnu predstavu o týchto problémoch, musí sám precítiť život a tieto problémy v ňom objaviť, pokiaľ sú reálne. Alebo aspoň priznať ich iluzórnosť, ak sa stal obeťou vlastnej predstavivosti a nepodložených fantázií. A preto skutočnosť, že tento cyklus lekcí a besied je nahrávaný, je iba podnetom k tomu, aby sa určitý počet ľudí, ktorí si ho pozrú, sústredil na život ako taký a zamyslel sa nad zmyslom života celého ľudstva i svojej vlastnej existencie.

Forma globalizácie a jej alternatíva

Minule som hovoril o globálnom historickom procese a vysvetľoval, že *koncepcia globalizácie* v tomto globálnom historickom procese existuje. Táto koncepcia je vyjadrená v Biblii, ako doktrína *skúpenia sveta na základe monopolu na úžerníctvo*. Že nie je prirodzeným výsledkom sociálneho živlu, ale produktom činnosti hierarchie staroegyptského žrečstva, ktoré sa svojho času zopsulo a zachcelo sa mu neobmedzenej moci nad svetom v mene boha. A tiež, že to všetko má svoje historické korene v systéme, ktorý bol založený na stabilnom fašizme na rasovej osnove, ktorý súdiac podľa starogréckych a iných mýtov sa stal normou života predchádzajúcej globálnej civilizácie, ktorá zahynula pri geofyzikálnej katastrofe globálnych rozmerov niekedy pred 13 000 rokmi, čím ľudstvo od tohto fašizmu oslobodila a umožnila mu vybudovať globálnu civilizáciu postavenú na iných princípoch.

A že dominantou globálneho historického procesu je snaha zameraná na vzkriesenie a obnovu toho, čo fungovalo v minulej globálnej civilizácii, teda na návrat tých nerestí, ktoré viedli k jej skaze.

Takže je tu otázka alternatívy. Ako žiť ďalej a aký postoj zaujať ku globalizácii?

Za posledných 20 rokov sa tu objavila subkultúra s názvom *antiglobalisti*. S čím sú antiglobalisti nespokojní? Antiglobalisti sú nespokojní s globalizáciou ako takou. Narážajúc na negatívne dôsledky globalizácie postavenej na osnove biblickej doktríny si myslia, že je to jediná možná varianta globalizácie. Prípadne nepremýšľajú vôbec, a pokúšajú sa všetko prečkať vo svojich národných kultúrach, pokúšajúc sa ich zmeniť na pevnosti ktoré sú povinné chrániť každú z nich pred prienikom iných národných a náboženských kultúr.

Realita je však taká, že **globalizácia je objektívnym procesom**, nevyhnutným pre zachovanie biologickej jednoty ľudstva. Okrem toho neposlednú rolu v globalizácii hrajú procesy, kontrolované ľuďmi, ktorí nad nejakou globalizáciou vôbec neuvažovali. Poďme si to prebrať.

Všetci poznáte pieseň „*Milióny červených ruží*“ (A. Pugačeva). Ak sa pozrieme na to, aký má táto pieseň vzťah ku globalizácii, tak zistíme, že bola vytvorená podľa príbehu gruzínskeho maliara Pirosmianiho a nejakej francúzskej herečky. Ďalej tam figuruje Raimonds Pauls, ktorý vytvoril jej melódiu na motívy národnej lotyšskej piesne a Alla Pugačeva, ktorá jej slová zveršované ruským básnikom spieva v ruštine. Kto z nich kedy premýšľal o globalizácii? Nikto. Pritom táto pieseň nemohla vzniknúť nezávisle na globalizačnom procese.

V dejinách je veľa takých prípadov, keď globalizácia reálne prebiehala prostredníctvom ľudí, ktorí o nej vôbec neuvažovali. A potom, čo sa stali informačné a komunikačné prostriedky v 20. storočí dostupné širokým masám; turizmus sa stal životnou normou; migrácia obyvateľstva s usadením sa natrvalo v iných regiónoch planéty začala byť štatisticky citeľná — globalizácia ako proces sa obnažila. Hoci sama vždy bola jadrom dejín počas celej histórie ľudstva, ktorú si pamätáme, i tej predhistórie, ktorá jej predchádzala (*predhistória je to, čo bolo, ale čo si už nepamätáme*).

A pretože je globalizácia objektívna a nevyhnutná, a popritom súčasná podoba globalizácie realizovaná na základe biblickej doktríny sveta mnohým príliš nevyhovuje, potom jej alternatívou môže byť iba *globalizácia na osnove inej koncepcie*.

V akom zmysle inej?

— Inej, v etických otázkach, ideáloch.

— Inej, v princípoch budovania sociálnej organizácie.

— Inej, v princípoch fungovania ekonomiky a vzájomnej interakcie civilizácie s prírodným prostredím.

Kategórie objektívnych zákonitostí

Ak sa na globalizáciu pozrieme z týchto pozícií, môžeme začať rozvíjať alternatívnu koncepciu hneď potom, ako si ujasníme idey, ktoré na pochopenie nie sú príliš zložité.

Po prvé: **Ľudstvo je časťou biosféry**. To znamená, že *existujú objektívne zákonitosti, ktoré regulujú medzidruhovú interakciu v biosfére a interakciu biosféry s geologickými procesmi planéty a procesmi vo vesmíre, ktoré sú jej nadradené*. Čo z učebníc vieme o týchto zákonitostiach? Nič. Ako im prispôbujeme svoju politiku? Nijako, politika je vytváraná navzdory týmto zákonitostiam. Ten najjednoduchší príklad — pretočenie hodinových ručičiek o dve hodiny pred astronomický čas. Rytmika 24 hodinového otáčania Zeme, rytmika

ročného otáčania Zeme okolo Slnka, udáva biorytmus celej atmosfére. Navyše okolo Zeme ešte obieha Mesiac a svojím gravitačným a inými poľami ovplyvňuje dianie na Zemi. Logicky, ľudstvo by malo žiť v súlade s týmito rytmami.

No niektorí činitelia nemajú dosť citu a ani rozumu, aby tieto hodinové ručičky nepretáčali o dve hodiny dopredu. A iní činitelia zase nemajú dosť rozumu ani citu, aby ich dali naspäť do súladu s astronomickým časom. Takže my teraz napriek tomu žijeme o hodinu pred astronomickým časom — to je jeden z ukazovateľov.

Druhým ukazovateľom, o ktorom som už hovoril, je sústredovanie obyvateľstva do miliónových veľkomiest, kde sú mutagénne faktory tak silné, že obnova biologicky zdravého obyvateľstva v podstate nie je možná. Okrem toho ľudstvo je špecifickým biologickým druhom, ktorý sa od všetkých ostatných druhov v biosfére odlišuje. To znamená, že *existujú biologické zákonitosti, ktoré konkrétne charakterizujú človeka ako biologický druh, a život civilizácie sa tiež musí budovať v súlade s týmito zákonitosťami.*

Čo je tu najdôležitejšie? *Najdôležitejší je konkrétny rozbor programov inštinktívneho správania a špecifiká psychológie oboch pohlaví. Kultúra sa musí budovať v súlade s nimi, zohľadňovať ich, a nie pracovať proti nim.* K čomu reálne dochádza?

Realita je taká, že psychológia chlapcov a dievčat sa odlišuje. Spôsob ich chápania a vnímania informácií je počas dospievania rozdielny. Takže ak chceme, aby chlapci a dievčatá získali dobré vzdelanie, musí byť väčšina predmetov vyučovaná oddelene. Už len z toho dôvodu, že spôsoby ich vnímania reality sa odlišujú, takže spôsob odovzdávania informácií sa musí tiež líšiť.

Ďalej. **Hypodynamia**¹ zabíja a mrzačí. Naša škola je školou, ktorá všetkých mrzačí hypodynamiou. Štatistika dokazuje, že deti počas školského roku nerastú. Prečo?

Kvôli hypodynamií. Deti rastú cez školské prázdniny. No existuje jedna výnimka. Vladimir Filipovič Bazarnyj vytvoril pedagogický systém, ktorý z učebného procesu odstraňuje hypodynamiu, a je orientovaný na oddelené vyučovanie chlapcov a dievčat vo väčšine predmetov, až na jednu výnimku: sú to humanitné predmety, kde sa deti musia naučiť, že ľudstvo je predsa len jedným dvojpoľavým druhom, a že nejde o dva biologické druhy, ktoré musia spolu bojovať. Preto niečo treba dievčatám a chlapcom prednášať aj spoločne.

Tento program (systém) bol aj certifikovaný. Je to v súčasnosti jediný systém, ktorý má certifikát, že je bezpečný a užitočný pre zdravie detí. Avšak nestal sa životnou normou a Ministerstvo školstva aj naďalej pokračuje v zabíjaní a mrzačení detí hypodynamiou. K tomu sa ešte pridal podstatou debilný testovací systém, ktorý je orientovaný na to, aby učebný proces bol nastavený na potlačanie tvorivého potenciálu a vychovával debilov, ktorí budú schopní nanajvýš tak voliť menu v počítačových programoch.

Ľudstvo — je jedným z biologických druhov, ktorý je aj nositeľom kultúry. **Kultúra** — to sú všetky informácie a algoritmika, odovzdávané z pokolenia na pokolenie pomimo genetický mechanizmus biologického druhu. Kultúra je variabilná. Čo to znamená? Znamená to, že spoločnosť je schopná vytvoriť kultúru, ktorá ju zahubí behom života 2 — 3 generácií. A že spoločnosť je schopná vytvoriť aj takú kultúru, s pomocou ktorej bude žiť v harmónii s prírodou (*prakticky v automatickom režime*), čo zároveň uvoľní tvorivý potenciál spoločnosti na riešenie iných dôležitých úloh, a na vytvorenie novej kvality života.

No existujú aj také **sociokultúrne zákonitosti**, ktoré tiež treba poznať, aby spoločnosť nebola zahubená metódou kultúrnej spolupráce s niektorým z jej geopolitických konkurentov.

---

¹ Telesná slabosť a zvýšená únavnosť. — pozn. prekl.

Čo tu teraz máme? Máme tu nadvládu liberalizmu, v ktorom je normou neobmedzená rôznorodosť. Takáto *neurčitá norma* neumožňuje rozlíšiť degradáciu od rozvoja, v dôsledku čoho sa doširoka otvárajú dvere degradačným procesom. Následkom masovej degradácie obyvateľstva potom spoločnosť a štát zažívajú množstvo problémov.

Ďalej. Realita je taká, že nie sme schopní žiť v prírodnom prostredí bez toho, aby sme sa pred ním chránili technosférou. Minimálne to nedokážeme pri tej kultúre, ktorú sme vytvorili, a ktorá v mnohom blokuje vývojový potenciál nám geneticky daný. Technosféra je vytváraná v priebehu ekonomickej činnosti, takže nevyhnutne existujú určité **zákonitosti spojené s touto ekonomickou činnosťou**.

— Dodržiavanie týchto zákonitostí v podstate umožňuje ekonomicky zabezpečiť každého človeka, každú rodinu, všetkých tých, ktorí sú pripravení sa čestne a svedomito podieľať na spoločenskej deľbe práce.

— Porušenie týchto zákonitostí vedie k tomu, že spoločnosť môže jednoducho zomrieť od hladu.

Čo možno povedať o našom vzdelávaní v oblasti ekonómie a financií?

Auditórium: Nič dobrého.

MV: Nasledujú citáty. Citáty tej najvyššej úrovne. Alexander Jakovlevič Livšic, ktorý už zomrel. Pamätáte si program „*Spýtajte sa Livšica*“? V minulosti bol pomocníkom prezidenta Jel'cina v ekonomických otázkach, ďalej bol vicepremiérom v ruskej vláde, ministrom financií, a potom členom správnych rád série holdingov. V jednom zo svojich rozhovorov povedal frázu: „*Ekonomika je ako žena, vari ju možno pochopiť?*“

Chápete? Ak máte jednotnú pozíciu z ktorej rovnako pristupujete k ekonomike ako vede, i k náuke o pevnosti a pružnosti materiálov ako k vede, tak vedecká funkčnosť náuky o pevnosti a pružnosti materiálov je v praxi vyjadrená tým, že zostrojené mechanizmy fungujú, stavajú sa podľa nej domy a mosty.

Ak sa niečo poláme, tak za to nenesie vinu Hookov zákon, na osnove ktorého je postavená náuka o pevnosti a pružnosti materiálov.

— Na vine je nejaký trubiroh, ktorý sa nedokázal naučiť náuku o pevnosti a pružnosti na vysokej škole a nedokázal správne vypočítať nejakú konštrukciu. Napríklad Volgogradský most, ktorý sa vplyvom vetra roztancoval.

— Alebo sú vinní stavebníci a prevádzkovatelia, ktorí nedodržali technológiu, a vo výsledku sa objekt stal menej pevným, ako mal byť.

— Alebo sú vinní prevádzkovatelia, ktorí objekt preťažili a dôsledkom bolo jeho poškodenie.

Tým chcem povedať, že voči náuke o pevnosti a pružnosti ako vede nemôžeme mať žiadne výhrady, pretože jej vedecká funkčnosť je v živote potvrdzovaná každý deň.

A skúste si predstaviť situáciu, že študent príde na skúšku z náuky o pevnosti a pružnosti materiálov a spustí:

„*Pán profesor, mechanika spojitého prostredia je ako žena. Vari ju možno pochopiť?*“

Profesor z toho bude asi šťastím bez seba a odpovie mu:

„*Mladý muž, to čo ste práve povedal, je epochálne! Zaslúžite si nielen ohodnotiť známku výborná, ale aj vedecký stupeň kandidáta. Nie. Dokonca doktora vied!*“

No a ten Livšicov aforizmus je na rovnakej úrovni, ako odpoveď tohto študenta päťkára, ktorý prišiel na skúšku a zahlásil: „*Pán profesor, mechanika spojitého prostredia je ako žena. Vari ju možno pochopiť?*“ Rozdiel je iba v tom, že Livšica za ten jeho aforizmus nemohol nikto brať na zodpovednosť.

Potom tu máme A.V.Dvorkoviča, absolventa troch ekonomických vzdelaní z rôznych vysokých škôl. Keď v roku 2009 vystupoval v Akadémii národného hospodárstva Plechanova pred študentmi, tak z neho vypadla takáto fráza: „*Ekonomov vymysleli iba kvôli tomu, aby v porovnaní s nimi synoptici² vyzerali dobre.*“

Táto fráza je taká, že na jednej strane vypovedá aj o stupni rozvoja ekonomickej vedy, o jej vedeckej funkčnosti. A na druhej strane charakterizuje aj rozhl'ad A.V. Dvorkoviča, ktorý bol v minulosti poradcom prezidenta v otázkach ekonomiky a v súčasnej dobe je vicepremiérom ruskej vlády.

Vec sa má tak, že v dejinách našej krajiny existovali dvaja veľmi múdri a široko erudovaní ľudia, ktorí vniesli svoj vklad do rozvoja celého radu vedeckých disciplín. Jedná sa o admirála Stepana Osipoviča **Makarova** a generálporučíka zboru lodných inžinierov, akademika Alexeja Nikolajeviča **Krylova**. S nimi sa spája jeden aforizmus, možno preto, že to boli priatelia a ich názory mali čosi spoločné. Ten aforizmus znie takto: „*K exaktným vedám zaradujem matematiku, astronómiu a navigáciu. K nepresným potom astrológiu, chiromantiu a meteorológiu*“.

Takže, bez toho aby to vedel, A.V.Dvorkovič sa stal obeťou tohto aforizmu, pretože ekonomika sa v tomto zozname ocitla hneď za meteorológiou, pred ktorou stojí chiromantia. A ak sa budeme baviť o vedeckej preukázateľnosti, tak tento aforizmus je ukazovateľom toho, že minimálne od začiatku reforiem v 90. rokoch sa vnútorná ruská moc nad našou ekonomikou, nad naším národným hospodárstvom, nachádza v rukách ľudí vyložene nekompetentných. Pretože ak by boli kompetentnými, tak by sme podobné aforizmy nepoznali. A ak by vývoj ekonomickej vedy bol aspoň na úrovni náuky o pevnosti a pružnosti materiálov (*kde tiež existujú niektoré nedoriešené problémy*) a politika by bola skutočne zameraná na blaho obyvateľstva a nie na blaho oligarchie (*najmä transnacionálnej globálnej oligarchie*), tak v Rusku by nemohli byť žiadne ekonomické problémy. Pretože prax je kritériom pravdy.

Ak je veda vedou, tak jej výsledky musia byť vyjadrené nejakým prínosom, ktorý je výsledkom činnosti na základe jej vedeckých teórií, a modelov vyvinutých na základe týchto teórií. Ak sa ale táto činnosť tvári byť vedecky podložená, pritom výsledok je žalostný, tak netreba začínať revíziu tým, koľko ukradla Vasiljevová a či je to podvodníčka alebo nie. Revíziu treba začať od Akadémie vied, od oddelenia spoločenských vied a položiť si otázku, kto z nich tam je iba tlčhuba a demagóg, a kto sa naozaj vie preukázať vedeckými znalosťami?!

Potom nasleduje otázka: „*Prečo teda nie sú tieto znalosti realizované v podobe vzdelávacích štandardov?*“ Takže revízia sa potom môže presunúť k ministerstvu školstva a vedy, a nakoniec nás tak priviesť k otázke: „*Kto je hlupák a kto nepriateľ národa?*“

A ďalej. Ak sa pozrieme na súhrn týchto 5-tich kategórií objektívnych zákonitostí: biosférenej, sociokultúrnej, ekonomickej, tak čo ešte zostáva? Zostáva ešte **etika**, ktorá presahuje rámec spoločnosti a je vyjadrená v **noosféricko-religiózných zákonitostiach**. My žijeme v spoločnosti, kde náboženstvo existuje samo o sebe, veda sama o sebe, činnosť ľudí sama o sebe, a etika je akoby lokalizovaná iba v hraniciach ľudskej spoločnosti.

Realita je však taká, že ak sa pozrieme do histórie, tak zistíme, že tým politickým silám, ktoré majú sklon k porušovaniu etických zákonitostí, alebo sa pokúšajú ľuďom nanútiť hlboko

² Pravdepodobne tým myslel meteorológov, modernú predpoveď počasia.

https://cs.wikipedia.org/wiki/Synoptick%C3%A1_meteorologie – pozn. prekl.

skazené „mravné normy“ a „etiku“, sa v kritických situáciách z nejakých dôvodov systematicky nedarí. Takže Noosféra a Najvyšší majú tiež vplyv na život spoločnosti. Jeden z posledných príkladov: zmije pohrýzli príslušníkov ukrajinskej špeciálnej jednotky (Specnaz). To je noosférický jav, zmije sú tiež súčasťou Noosféry. Ukrajinský Specnaz pracujúci pre nacizmus vstúpil do konfliktu s Noosférou, nielen s obyvateľstvom Donbasu a Luhanska, preto ich pohrýzli zmije.

Niektoré môže namietať, že toto všetko je hlúposť, že to len chlapci nemali šťastie. Ale ich oponenti predsa šťastie mali! Ich Specnaz zmije nepohrýzli.

Auditórium: Áno, ale na druhej strane potom tento Specnaz ide, zabije určité množstvo ľudí a jeho trestom má byť pár hadích uhryznutí? Takže keď sa na tú situáciu pozrieme celkovo, oni priniesli viac škody, než ten trest, ktorý ich potom stihol.

MV: V Koráne sú také slová: „*Ak by Boh trestal ľudí za všetko, čoho sa dopúšťajú, na Zemi by nezostal jediný živý tvor.*“

Auditórium: Záleží na tom, ako by trestal...

MV: To je jedna strana otázky. Druhou stranou otázky je, že ak sa opäť vrátíme k Ukrajine, tak tam v sovietskych časoch pri vodke a masti s cesnakom potajomky snívali o tom, ako sa dostať spod nadvlády politbyra, zo všetkého toho marazmu starcov a užiť si samostatnosť, pretože prírodné podmienky aj ekonomika by Ukrajine umožnili žiť lepšie, než žila za Sovietskeho zväzu, ak by sa zvýšila kvalita riadenia.

Odhlasovali si teda deklaráciu o samostatnosti a začali budovať samostatnú štátnosť. 23 rokov, to je doba úplne postačujúca na to, aby sa dala vybudovať štátnosť schopná riešiť problémy. Ak aj nie stabilného, trvalo udržateľného rozvoja do budúcnosti, tak aspoň modifikácie v súlade s novými výzvami doby.

Podľa počítat:

Rok 1917 — krach štátnosti Ruského impéria.

Rok 1940 — sovietska vláda už bola natoľko akcieschopná, aby odrazila hitlerovskú agresiu. Tie lehoty sú teda porovnateľné.

A čo máme tu? Myšlienky typu „*Kto neskáče je Moskal’*“ nie sú vo vzťahu k budovaniu štátnosti konštruktívne. A zatiaľ čo sa celá tá „*banderovština*“ po roku 1991 snažila dostať k moci, tak veľká časť ukrajinského obyvateľstva si myslela, že sa jej to netýka. Že síce existujú nejakí banderovci, „svidomi“, nejakí blázni, ktorí si vymýšľajú vlastné dejiny, ale že netreba si ich všímať, pokiaľ netvorí väčšinovú časť spoločnosti a nemajú veľký vplyv na politiku. Nemali vplyv a teraz ho majú.

Ďalej sa vynára otázka o „*nevinných deťoch*“³. Viete, ľudstvo je jednotné v nadväznosti svojich pokolení a dobrota a láska sa prejavuje nielen vo vzťahu k teraz žijúcim, ale aj v starostlivosti o to, aby budúcnosť našich detí a vnukov bola lepšia ako tá naša a našich predkov. Preto sú otcovia, matky, starí otcovia, babičky tých detí, ktoré teraz trpia v ukrajinskej nočnej more — priamo zodpovední za to, čo sa teraz na Ukrajine deje. Výhovorky typu: „*Ja som príliš malý človek, odo mňa nič nezávisí*“, vedú k otázke: „*A čo si ty osobne*

³ Pravdepodobne sa má na mysli fráza „veď sú to len deti“. Na ukrajinskom „Majdane“ prevažnú masu tvorila neskúsená, naivná, no motivovaná mládež. Hoci táto ich účasť (vrátane kriminálnych prejavov) viedla k ozbrojenému štátnemu prevratu a celkovej degradácii krajiny, staršia ukrajinská generácia na ich obranu zvykla hovoriť: „nechajte ich, veď sú to len deti...“

urobil preto, aby si nebol malým človekom, aby aj na tebe záležalo, ako urobiť život v tvojom štáte, aj život celého ľudstva lepším? “

Väčšina si myslí, že takýto pohľad na vec nie je správny. On však správny je. Pretože v schopnosti každého občana odpovedať na túto otázku sa ukrýva to, čo liberáli nazývajú občianskou spoločnosťou. Hoci, až občania budú schopní na túto otázku odpovedať, tak sa už nebude jednať o liberalizmus, ale o celkom inú spoločnosť.

Takže sa dostávame k 5. kategóriám zákonitostí:

- **Noosféricko-religiózne,**
- **Spoločné pre celú biosféru,**
- **Špecificky druhové (biologické),**
- **Sociokultúrne,**
- **Ekonomické.**

Každá z týchto kategórií obopína svoju sféru činnosti, ale následky realizácie zákonitostí každej z týchto skupín sa prejavujú aj v iných sférach činnosti. Takže samozrejme sú možné aj konflikty medzi rôznymi kategóriami zákonitostí. Aké konflikty? Napríklad rozvoj medicíny v tej podobe, v akej je dnes, podkopáva genetické zdravie biologického druhu. Avšak medicína tiež pôsobí na pud sebazáchovy každého, na jeho individuálny inštinkt, a tak vzniká konflikt medzi *špecificky druhovými zákonitosťami* (ich *kultúrnymi nadstavbami*) a všeobecne *biosférickými zákonitosťami*.

To znamená, že v spoločnosti musí existovať nejaký limit, keď medicína vyhlási:

„Nie, do tejto problematiky zasahovať nebudeme. Človek by mal ticho a v pokoji zomrieť. My môžeme len zmierniť jeho trápenie.“

Alebo iná varianta:

„Tento človek by nemal odovzdávať vlastné chybné gény svojim potomkom, a preto žiadne umelé oplodnenie, ani nič podobné by sa tu konať nemalo...“

Ibaže spoločnosť si myslí, že čokoľvek si vezme do hlavy, to aj môže vykonať. A ak pritom spôsobia nejaké problémy, tak že potomkovia si neskôr s nimi nejako poradia.

Vyzerá to teda tak, že celú množinu procesov súvisiacich s každou kategóriou zákonitostí je potrebné riadiť. To ale vedie k tomu, že existujú

- **všeobecné objektívne zákonitosti riadenia,**

a tie sú jednotné. Sú platné jak pre jazdu dieťaťa na trojkolke, ako aj pre spoločnú činnosť viacerých štátov pri plnení komplexného projektu, ktorý by mal všetkým priniesť určitý politický efekt.

Čo je teraz pre nás najviac aktuálne, pre postsovietsky priestor?

Auditórium: Dať dohromady tie črepy.

MV: Dať sa dohromady, je len časť. A realita je taká, že nebolo by napríklad od veci oživiť Aralské jazero. Lenže v podmienkach liberálno-trhového ekonomického modelu, ktorého sa držia všetky štáty okolo neho, je to nemožné. To znamená, že tá katastrofa sa tam bude len prehĺbovať a prinášať ďalšie sociálne a ekonomické škody obyvateľstvu všetkých okolitých štátov a možno, že dokonca privedie niektoré z nich na hranu ich existencie v súčasných hraniciach, pretože časť územia sa jednoducho premení na púšť nevhodnú k životu. V lepšom prípade tam bude možné viesť ekonomickú činnosť turnusovým spôsobom: prísť, chvíľu tam pracovať, a potom sa nechať vystriedať ďalšou skupinou.

Je toho veľa, čo by sme mali poznať. Bohužiaľ realita je taká, že ak politikom v Dume, vo vláde, položíte otázky súvisiace s týmito šiestimi kategóriami objektívnych zákonitostí, na základe ktorých sa musí budovať politika štátu v prospech všetkého obyvateľstva, tak väčšina z nich nepochopí ani o čom je reč. Takže, situácia sa u nás naozaj blíži k tomu, čo opísal Prosper Mérimée vo svojej novele „*Tamango*“. Je tu loď, treba ju riadiť, lenže chýbajú znalosti potrebné na jej riadenie, a praktické zručnosti.

A povládnúť si⁴ — teda postláčať gombíky, popoťahovať páčky na riadiacom pulte a čakať čo sa bude diať, to je jedna vec. Zatiaľ čo reálne riadiť, teda predvídať, mať určité ciele, stláčať gombíky a hýbať páčkami predvídajúc následky, ktoré vedú k zvoleným cieľom, to je niečo celkom iné.

V podstate všetci by sme sa mali učiť riadiť. Pričom táto idea je počas celého posledného storočia cielene diskreditovaná. Ako?

Všetci poznajú aforizmus v nasledujúcom znení: „*Každá kuchárka musí riadiť štát*“. Začneme tým, že Lenin takéto hlúposti nehovoril. V článku „*Udržia sa bolševici pri moci?*“ písal priamy opak: „*Nie sme utopisti a uvedomujeme si, že nie každý nádenník a kuchárka sú teraz schopní riadiť štát. Sme však proti tomu predsudku, že riadiť štát môžu iba predstavitelia bohatých vrstiev*“. V prvých desaťročiach sovietskej moci sa mnohí odvolávali na Lenina a spomínali, že to povedal inak: „*Každá kuchárka sa musí naučiť riadiť štát*“. Ak sa rozhlíadnete po internete, tak nájdete dobové plagáty, kde je toto heslo uvedené.

A teraz si predstavme, čo bude, ak sa všeobecná gramotnosť v oblasti riadenia stane takou istou normou, ako je naučiť sa čítať a písať. Ak to bude všeobecná norma, potom v každej oblasti profesionálnej činnosti budú všetci gramotní v riadení, a tak ak vedúci nejakého útvaru na ktorejkoľvek úrovni vertikály moci začne svoju moc zneužívať, alebo jednoducho začne robiť príliš veľa chýb, vznikne predpoklad aby mu bolo povedané: „*Drahý, ďakujeme ti za všetko čo si urobil, a teraz chod' pracovať ako bežný podriadený, primerane tvojim znalostiam a riadiť budú iní ľudia.*“

Vzájomný vzťah medzi znalosťami odbornými a riadiacimi je taký, že *teóriu riadenia si možno osvojiť približne za pol roka* do takého stupňa, aby ste boli schopní bežné procesy interpretovať ako procesy riadenia alebo samoriadenia, a na tomto základe ďalej mohli vstupovať do ich riadenia a dosahovať požadované výsledky.

A na osvojenie (profesionálnych) vedomostí, ktoré charakterizujú tú či onú konkrétnu oblasť, už pol roka nestačí. Základnú úroveň odbornosti poskytuje vysoká škola a to znamená 5 rokov. A postúpenie na vyššiu úroveň odbornosti prichádza so začiatkom pracovnej činnosti v danom odbore na báze naštudovaných základov, nepretržitého samovzdelávania a získanej praxe v príslušnej sfére činnosti. Vo výsledku sa tak profesionálom stane človek za 5-10 rokov. Avšak čisto odborné znalosti z príslušnej oblasti nepostačujú k tomu, aby človek dokázal riadiť.

Ak je spoločnosť vo svojej väčšine v oblasti riadenia negramotná, tak pociťuje deficit riadiacich kádrov, ktoré by boli odborne zdatné práve ako riadiaci pracovníci. Tento deficit sa prejavuje dvojakým spôsobom:

1. Na jednej strane tí riadiaci pracovníci, ktorí tu sú (*a je ich málo*), majú možnosť hrabať **monopolne vysoké výplaty** za to, čo robia. Veď sa pozrite: výplaty top manažérov, top politikov niekoľkonásobne prevyšujú priemerné výplaty vo väčšine pracovných oblastí. Ich

ospravedlňovanie začína tým, že majú obzvlášť vysokou zodpovednosť, veľmi veľa pracujú a to je treba zaplatiť. Realita je však taká, že v akejkol'vek sfére činnosti **práceschopnosť ľubovoľného človeka je ohraničená jeho prirodzeným biorytmom**. Preto existuje biorytmus a väčšina ľudí nie je schopná produktívne pracovať viac ako 8 hodín denne. Takže ak človek trávi v práci viac než 8 hodín denne a skutočne pri tom pracuje, potom viac než tých 8 hodín nemôže pracovať efektívne a nedokáže byť v práci neustále aktívny.

— Alebo je tam tak dlho preto, lebo nedokázal prácu svojich podriadených zorganizovať tak, aby si títo so svojou prácou poradili za 8 hodín.

— Alebo je v spoločnosti naozaj tak veľký deficit riadiacich pracovníkov, že ho nemá kto vystriedať.

Ďalej je tu ešte jedna zaujímavá okolnosť. Ak sa pozrieme na rôzne štáty z hľadiska kvality života, kvality technosféry, kvality ekonomického rozvoja a vydelíme plat top manažérov priemerným platom v štáte, tak sa ukazuje, že čím je tento rozdiel (koeficient) vyšší, tým viac problémov existuje v ekonomike a nižšia kvalita života v príslušnom štáte. Obzvlášť, ak to skúmame v historicky dlhodobějších časových intervaloch.

Podľa údajov z konca 70. rokov bol ten ukazovateľ najnižší v Japonsku, v NSR bol o niečo vyšší a v USA ešte vyšší. Ak budeme tento koeficient hodnotiť s ohľadom na štátne zabezpečenie vyšších funkcionárov v ZSSR, tak ZSSR podľa tohto ukazovateľa viedol. A kvalita riadenia bola opačná. Tam, kde bol najväčší rozdiel, bola kvalita riadenia najnižšia a tam, kde bol najmenší (v Japonsku), tam bola kvalita riadenia najvyššia. Konkrétne sa to prejavilo tak, že keď začali Japonci dodávať automobily na americký trh, tak prebleskla publikácia o tom, že Američania podľa jednej a tej istej metodiky vykonali defektoskopiu japonského auta a nového amerického auta. Výsledkom bolo, že Američania mali 17 kazov na jedno auto a Japonci jeden kaz na dva automobily. Metodika defektoskopie bola totožná!

A u nás, kde bol ten príjmový rozdiel najvyšší, všetko skončilo katastrofou štátnosti a kultúry v roku 1991. Ak sa pozriete do Obamovej knihy „*Smelosť nádeje: Myšlienky na obrodenie amerického sna*“⁵, tak súdiac podľa udalostí, ktoré nasledovali, je tá kniha múdrejšia než sám Obama. Avšak v tejto knihe je tiež uvedená skutočnosť, že najhorších chýb sa v americkej ekonomike a politike dopúšťali ľudia, ktorí mali najvyššie platy.

V čom spočíva problém? *Problém je v tom, že ak sú výplaty v riadiacej sfére neprimerane vysoké, vzhľadom na štatistický priemer, tak sa oblasť riadenia stáva príťažlivou pre darebákov a intrigánov, pre ktorých je vysoký plat zmyslom a cieľom života, pričom riadiť nedokážu*. No nakoľko títo ostatných vysoko prevyšujú v intrigánstve a darebáctve, tak vysoko profesionálnych riadiacich pracovníkov nielen že vytlačajú z pozícií, ale oni ich tam vôbec ani nepúšťajú. Preto, ak si spoločnosť myslí, že vysoké funkcie je treba odmeňovať veľmi vysokými platmi, tak takáto spoločnosť smeruje ku katastrofe. Pre Rusko je tento nesúlad jedným z naliehavých vnútropolitických problémov, ktoré bránia štátu v rozvoji.

2. A druhý fakt, ktorý súvisí s negramotnosťou v oblasti riadenia väčšiny populácie spočíva v tom, že týchto zlých riadiacich pracovníkov, ktorí sú buď jednoducho nekompetentný, alebo morálne skazení a zneužívajú svoje postavenie, nie je kým nahradiť. Celkovo to vyzerá tak, že (v podmienkach života spoločnosti, kde sa práca delí na profesionálne riadiacu prácu a prácu podriadenú, z väčšej časti výrobnú) existujú **dve varianty pripájania spätných väzieb na riadiacich pracovníkov:**

---

⁵ „The Audacity of Hope: Thoughts on Reclaiming the American Dream“

— Buď politika postupného **znižovania ich platov** a ďalších príjmov až na úroveň priemerných príjmov v iných oblastiach, alebo

— **Represie**, čo znamená, že vážna chyba v riadení musí byť sprevádzaná nemilosrdnými a neľútostnými represiami vo vzťahu k tomu, kto sa jej dopustil bez akýchkoľvek poľahčujúcich okolností.

Druhou vecou už je, akú by tieto represie mali mať formu. Za stalinských čias to bol GULAG, alebo zastrelenie škodcov. V miernejších dobách to môže mať formu zamestnania pri stavbe ciest s krompáčom a lopatou na 10 rokov bez práva sa znova zaoberať riadiacou činnosťou. Myslím si, že mnohí z tých, ktorí sú pretriasaní v súvislosti s rôznymi korupčnými škandálmi a iným zneužitím právomoci, ak by vedeli, že takáto perspektíva je pre nich nevyhnutná, správali by sa celkovo inak. A pokiaľ by sa aj napriek tomu správali rovnako, tak spoločnosť by nemala problém nahradiť ich inými ľuďmi, oveľa schopnejšími riadiacimi pracovníkmi, ktorí by dokázali pracovať na záujmy spoločnosti nie pre vysoký plat, ale pre ideu, pretože:

Idea je naozaj ten najspolahlivejší nástroj na vykorenenie korupcie.

Je tu teda takáto otázka:

A za akú ideu možno obetovať život?

Odpoveď na ňu je takáto:

Za takú ideu, bez realizácie ktorej život nemá zmysel.

Ak si teda spoločnosť v sebe nesie ideu globálneho významu, bez ktorej život nemá zmysel, potom v takejto spoločnosti korupcia nie je možná. Chyby možné sú, ale korupcia (*ako všeobecná sebapredajnosť*) možná nie je. A samozrejme aj prostriedky riadenia na 4. priorite (*čiže princíp: kadiaľ neprejde vojsko, tadiaľ dokáže prejsť somár naložený zlatom*) zo strany oponentov sú blokované.

No a tak ako to bolo v jednom vtipe ohľadom korupcie:

Aké mená vybrať dvom novým torpédoborcom ruského námorníctva?

„*Neúplatný*“ – pre ten, ktorý bude brániť a

„*Uplácajúci*“ – pre ten, ktorý bude útočiť na protivníka.

Štát a cyklus organizácie riadenia

A ďalej to vyzerá tak, že súčasná civilizácia je charakteristická tým, že v nej existuje štátnosť. **Štátnosť** možno definovať ako: *subkultúru riadenia vecí celospoločenského významu na profesionálnej báze, v lokálnom aj celoplošnom rozsahu.*

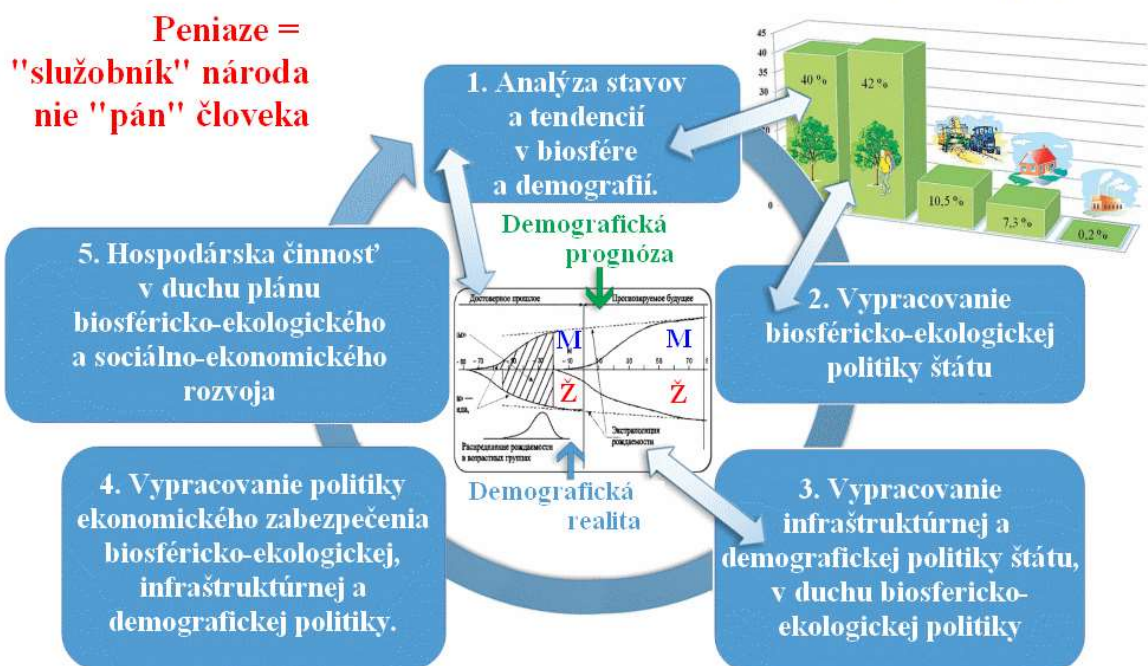
Abraham Lincoln o tom v princípe hovoril nasledovne: „*Zákonnou úlohou vlády je robiť pre ľudskú spoločnosť to, čo každý z nich sám, individuálne, nie je schopný urobiť buď vôbec, alebo to nemôže urobiť dobre*“. Túto definíciu úloh štátnosti dopĺňal ešte výhradou: „*My ale nesmieme za ľudí robiť to, čo každý z nich je plne schopný urobiť sám*“.

Takže sa dá predpokladať, že *normálny štát* znamená iniciatívu občanov a profesionálnu činnosť riadiacich pracovníkov v štátnom aparáte, ktorí sa navzájom dopĺňajú a podporujú.

Pritom demokraciu Abraham Lincoln definoval nasledovne: „*Ja nechcem byť otrokom, ale nechcem byť ani otrokárom*“. V podstate zato ho aj zabili.

A my žijeme v podmienkach, keď nás po dlhú dobu presviedčajú, že štát nesmie zasahovať do ekonomiky a mnohých ďalších oblastí, kde by všetko malo fungovať akoby na princípoch samoorganizácie a tak ďalej. Ale ak sa chceme baviť o tom, čo je treba na to, aby spoločnosť žila dobre, tak sa musíme pozrieť na schému zobrazenú na tomto obrázku:

Model objektívne nevyhnutného cyklu organizácie štátneho riadenia

Na tomto obrázku je zobrazený cyklus riešenia jednotlivých riadiacich úloh. Tento cyklus vyzerá takto, pretože na to, aby spoločnosť žila dobre, sa v tomto cykle musia realizovať objektívne zákonitosti všetkých 6-tich kategórií, o ktorých som už hovoril.

Druhou zvláštnosťou tohto cyklu je to, že okrem štátu (ako najvyššieho vnútrosociálneho nepretržite fungujúceho riadenia), nikto iný nemôže v tomto cykle realizovať koordináciu riešenia úloh. Takže štátny aparát musí byť kompetentným v každej čiastkovej úlohe súvisiacej s týmto cyklom. Čo je tu zobrazené?

V pravom hornom rohu obrázku je zobrazená štruktúra využívania pôdy. Štruktúra využívania pôdy v každom regióne, nie je len tabuľkou či stĺpcovým diagramom využívania pôdneho fondu pre rozličné účely. Štruktúra využívania pôdy — to je konkretizácia terénov rôznych typov, ktoré sú konkrétnym spôsobom rozmiestnené v každom regióne krajiny.

Na obrázku je zobrazená štruktúra optimálneho používania pôdy, ktorú objavil grécky architekt Doxiadis už v 70. rokoch: **40%** územia štátu majú tvoriť **chránené oblasti**, ktorých rozmer musí byť dostatočný, aby sa tam mohli reprodukovať všetky biologické druhy, ktoré sú charakteristické pre príslušnú prírodnú a klimatickú zónu. Vzhľadom na to, že zákonitosť reprodukcie biologických druhov je taká, že ich plodnosť prevyšuje kapacitu životného prostredia, budú biologické druhy z týchto chránených oblastí migrovať aj do iných zón, kde sa človek napríklad zaoberá nejakou hospodárskou činnosťou alebo ich navštevuje len rekreačne. V oblastiach, kde človek vykonáva nejakú činnosť, či už hospodársku, alebo rekreačnú, majú biologické druhy s reprodukciou problém. Takže podľa Doxiadisa by malo celkovo **82%** (plochy) územia tvoriť **prírodné prostredie**: buď úplne chránené, alebo v podobe rekreačných zón, kde by človek mohol odpočívať a obnovovať svoje zdravie v priamom styku s prírodou.

Ďalej asi **10%** majú tvoriť **poľnohospodárske pozemky**.

Asi **4%** má tvoriť **plocha obcí a miest**.

A okolo **0,2%** územia majú tvoriť **priemyselné pozemky** a miesta pre spracovanie odpadov civilizácie, na ktorých prírodné biocenózy v princípe existovať nemôžu.

Podľa názoru Doxiadisa by takto mal vyzeráť každý región, aby príroda zostala zachovaná a obyvateľstvo mohlo žiť v ekologicky priaznivom prostredí. To samozrejme predpokladá vypracovanie **biosféricko-ekologickej politiky** štátu. Odvtedy, čo Stalin prijal program zavodenia stepí, rozvoja lesných pásov, výsadby lesných masívov, ktorý sa nazýval „*Stalinská ekologická revolúcia*“, sa tým u nás nikto nezaoberal, obzvlášť po roku 1991. My iba dravo, paraziticky ničíme krajinu a podrývame tak možnosť spokojnej existencie budúcich pokolení. Je však treba sa tým zaoberať.

Ďalej. Realita je taká, že technosféra a na ňu naviazaný životný štýl, priemysel, nemôžu existovať bez infraštruktúry. Takže musí existovať **infraštruktúrna politika**, ktorá bude koordinovať rozmiestnenie infraštruktúry v prírodnom prostredí na základe požiadaviek — ako je zaistenie bezpečnosti biosféry, ale aj na základe potrieb života spoločnosti a jej hospodárskej činnosti.

Takže štruktúra využívania pôdy by v každom regióne mala byť určovaná kapacitou ekologickej niky, ktorú môže spoločnosť v tomto regióne pri svojej kultúre a spôsobe hospodárenia obsadiť. Čo sa pritom ukazuje? Ukazuje sa pritom, že rôzne regióny sa líšia v možnostiach reprodukcie biologicky zdravého obyvateľstva. **Veľkomestá** nevytvárajú priaznivé prostredie. Stovky kilometrov okolo týchto veľkomiest je krajina znetvorená. Ďalej existujú regióny, kde sa venujeme **dobývaniu a spracovaniu nerastných surovín**. **Chemický priemysel a metalurgia** sú tiež takými, že reprodukcia biologicky zdravého obyvateľstva je v týchto oblastiach problémová.

Takže sa to javí tak, že štát je povinný vypracovať **demografickú politiku**, ktorá musí definovať požiadavky na medicínsko-biologické ukazovatele zdravia nových pokolení a tiež musí zaisťovať obnovu zdravia obyvateľstva v regiónoch s nepriaznivým ekologickým prostredím na úkor migrácie (*do týchto regiónov*) prebytočného obyvateľstva z oblastí s normálnym biologicko-ekologickým prostredím. Aby však takáto migrácia nevytvárala vnútrosociálne konflikty, treba sa starať o to, aby spoločnosť bola mravne a eticky homogénna. Aby na migranta nereagovala ako na nepriateľa, napríklad aj preto, lebo správanie migranta je vo vzťahu k pôvodnému obyvateľstvu oblasti paraziticko-agresívne, ako sa to deje aj dnes, pretože väčšia časť našej takzvanej pracovnej migrácie je zložená z ľudí, ktorých život sa im v rodných regiónoch nevydaril a oni sa buď vplyvom ekonomických, alebo politických zmätkov vydali do Ruska za zárobkom.

Väčšina migrantov je fakticky spodinou (proletariátu). Sú to ľudia psychicky a mravne zlomení, ktorí na ruskom území alebo za hranicami regiónov svojich národných kultúr (v Rusku) jednoducho prežívajú. No bez demografickej politiky, ktorá by zohľadňovala etnické a religiózne osobitosti rôznych skupín obyvateľstva v rôznych regiónoch, Rusko ako celistvý štát nemôže existovať. Národopisný inštitút bohužiaľ nie je príliš kompetentný v otázkach medzinárodnostných a medzikonfesných vzťahov, pretože potom, čo Stalin napísal „*Marxizmus a národnostná otázka*“ sa touto problematikou v podstate nikto reálne nezaoberal. A ak sa tým aj niekto zaoberal, tak to nerobil aby zistil pravdu, ale kvôli tomu aby „vedecky“ podložil tú politiku, ktorú už praktizoval štát na tej či onej etape svojho rozvoja.

Ďalej to vyzerá tak, že ak sa vypracuje biosféricko-ekologická politika, infraštruktúrna a demografická politika, bude treba ich všetky zabezpečiť aj ekonomicky. Čo to znamená ekonomicky zabezpečiť? Znamená to, že musíte mať prognózu potrieb všetkých typov týchto politik, plus ešte zahranično-politických potrieb štátu, takže treba príslušným spôsobom pripravovať výrobné sily štátu k plnému a garantovanému ekonomickému uspokojeniu všetkých týchto potrieb. A čo znamená pripravovať výrobné sily štátu k tomu, čo bude v budúcnosti? Znamená to, že treba vytvárať nové výrobné možnosti, rekonštruovať existujúcu výrobu a pripravovať kádrovú bázu pre tieto podniky.

A realita je taká, že liberálno-trhový ekonomický model neumožňuje ekonomicky zabezpečiť ani celý cyklus vcelku, no ani niektorú z jeho etáp. Prečo?

— **Pretože v spoločnosti existujú aj také druhy činností, ktoré sa v podstate nedajú realizovať na komerčnom základe.**

— Ďalej existujú druhy činností, ktoré nemožno realizovať v nevyhnutných objemoch iba z vlastných ziskov (bez dotácií).

— Okrem toho z dôvodu mravno-etickej skazenosti spoločnosti **existujú komerčne výnosné druhy činností, ktoré však veľmi škodia jak spoločnosti, tak aj biosfére planéty.**

S týmto všetkým je teda nutné nejako pracovať, niečo potláčať, niečo podporovať a okrem štátu tu nie je nikto, kto by sa toho mohol chopiť. Štát si s tým ale dokáže poradiť iba v prípade, ak bude mať svoj systém mnohovariantného dlhodobého strategického prognózovania a systém plánovania biosféricko-sociálno-ekonomického rozvoja štátu. Realita je však taká, že ruskí politici (najmä liberálneho zamerania) vytvorenie vedecko-metodického aparátu na riešenie týchto úloh vôbec nevyžadujú. A veda: vďaka (dnešnému) svojráznemu spôsobu vzdelávania sú pripravovaní len úzko špecializovaní odborníci s veľmi obmedzeným rozhľadom. A hoci aj čosi vedia z tejto problematiky, no celkovo nie sú pripravení na to, aby mohli dať vedecké a metodologické zaistenie riešenia týchto úloh.

Okrem toho existuje ešte jedna zvláštnosť (*budem o tom hovoriť viac, až budeme diskutovať o ekonomike*), spočíva v tom, že absolútna väčšina obyvateľov a politikov nechápe, čo je to kreditno-finančný systém a čo je to cena. *Kreditno-finančný systém je nástrojom bezštruktúrneho riadenia makroekonomiky.* Jeden z mnohých nástrojov bezštruktúrneho riadenia. Znamená to, že akákoľvek suma peňazí sama o sebe nehrá žiadnu úlohu, kým neexistuje systém, vďaka ktorému môže byť táto suma určitým spôsobom použitá.

Tak napríklad: na čo je komu plný kufor bankoviek z Tretej ríše? Áno, určité množstvo tohto papiera možno predat' numizmatikom, ale zároveň tento papier s orlom a hákovým krížom dnes už nie je platidlom, ktoré by umožňovalo riešiť ekonomické úlohy. Ale ten fakt, že akýkoľvek peňažný symbol má význam iba v hraniciach kreditno-finančného systému, ktorý funguje a funguje stabilne, mnohým nedochádza, kým nedôjde k nejakej finančnej katastrofe, keď sa všetci urýchlene začínajú zbavovať svojej meny a nakupujú peňažné symboly iných štátov.

Realita je teda taká, že *kreditno-finančný systém* ako celok má naozaj hodnotu práve ako nástroj riadenia. A ďalej vzniká otázka: *Komu patrí?* Reálne by mal patriť štátu. Z právneho hľadiska u nás patrí Centrálnej banke. Lenže Centrálna banka je predstaviteľom [FED](#)-u na území Ruska, pretože nie je žiadnym spôsobom podriadená nášmu štátu. A keď sa pozrieme do ústavy, tak nemá vymedzené žiadne (presne definované) povinnosti, ktorých plnenie by od nej mohlo byť vyžadované. Pretože čo znamená pojem „*zaisťovať tvrdosť rubľa*“? Ako sa meria tvrdosť rubľa? Je to otvorená otázka, diskutabilná, a teda nekonkrétna. Centrálna banka nemá voči vlastnej krajine žiadne povinnosti ani zodpovednosť. Nemá ich ani voči štátu, ani voči obyvateľstvu.

Auditórium: Ona dokonca ani tú tvrdosť nezabezpečuje. Ináč by kurz rubľa neskákal a nerástol.

MV: Otázka kurzu je trochu iného druhu. Pretože kurz, to je vec riadenia exportno-importnej rovnováhy. Preto v mnohých prípadoch môže byť kurz nižší, aby uľahčil vlastnému exportu, a v mnohých prípadoch môže byť vyšší, aby zabezpečil import. Problém teda nie je v tvrdosti rubľa, problém je v tom, že Centrálna banka nemá žiadne konkrétne povinnosti.

Predstavte si situáciu, že kormidelníci na lodi sa nepodriaďujú kapitánovi ale cez mobilný telefón ich niekto riadi z inej lode. Približne takéto vzájomné vzťahy panujú medzi Ministerstvom ekonomického rozvoja, Ministerstvom financií, a Centrálnou bankou. V princípe, **ak má byť ekonomika riadená podľa tohto cyklu, tak Centrálna banka, Ministerstvo financií a Ministerstvo ekonomického rozvoja musia byť útvarmi jedného a toho istého rezortu, a za ich činnosť musí osobne zodpovedať jeden človek!**

Aby mohol personálne zodpovedať za ich činnosť, musel by poznať biológiu biocenóz, problematiku ekológie, ľudskú biológiu a psychológiu v jej rôznych podobách, teóriu riadenia, ekonomiku a financie. Kto to u nás ovláda? Aj keby sa niekto taký našiel, stále by nebol schopný sám osobne nahradiť celý štátny aparát, ktorý posledných 20 rokov vychovávali na blude liberalizmu, a ktorého prívržencov, ak sú o tom úprimne presvedčení, by mali poslať na psychiatriu a tých ostatných do väzenia, pretože oddanosť buržoáznemu liberalizmu a liberálnemu ekonomickému modelu je príznakom podvodu alebo vlastizrady. Tu to inak byť nemôže. Ničmenej, existuje takáto stránka veci.

Pokiaľ chápeme úlohu kreditno-finančného systému, tak **úloha ceny** sa v živote spoločnosti ukazuje byť dvojaká:

1. Na úrovni závodu, teda **na úrovni mikroekonomiky**, cena — to je výrobná hodnota plus požadovaný zisk. Pokiaľ máte konkurentov, tak čím vyššie ste schopní nafúknuť cenu svojej produkcie a zabezpečiť jej odbyt, tým väčším to bude z hľadiska potenciálneho spotrebiteľa nepriamym ukazovateľom toho, že vaša produkcia je kvalitnejšia než produkcia od konkurentov. To však len v prípade, ak neberieme do úvahy reklamu (*ako systém vymývania mozgov a formovania verejnej mienky v spotrebiteľských otázkach*) a marketingovú činnosť, ktorá v mnohých prípadoch dokáže vytvoriť dopyt z ničoho, aby zabezpečila obchodnú efektivitu daného závodu bez akejkoľvek nadväznosti na potreby spoločnosti.

2. A **na úrovni makroekonomiky**, cena vôbec nie je ukazovateľom kvality produkcie. Tu je cena ukazovateľom nedostatku (deficitu) určitého druhu produkcie a prírodného bohatstva. A žiadnym spôsobom nesúvisí s výrobnou cenou, pretože realita je taká, že ak máte možnosť zísť si na pláž niekde v prírode, tak vaše náklady tvoria iba cenu vašej cesty tam. A pokiaľ je napríklad v Moskve (kde žije viac ako 10 miliónov obyvateľov) k dispozícii 10 či 20 miest vhodných na kúpanie (prírodných vodných nádrží), tak skôr alebo neskôr bude prístup na tieto miesta platený. Napriek tomu, že do tvorby týchto prírodných bohatstiev nikto žiadne ekonomické prostriedky nekladal.

V Japonsku, keď sa Tokio dusilo v smogu, už existovali kabínky, do ktorých bolo možné vstúpiť, a po vhození príslušných mincí do automatu sa tam nadýchať na chvíľu čistého vzduchu. Spomeňte si na Beljajevov román „Predavač vzduchu“. **Cena vzniká vtedy, keď je nedostatok (deficit) danej produkcie.**

A čo to znamená z hľadiska *teórie riadenia*? Znamená to jednoduchú vec, že ak sa ekonomika úspešne rozvíja a je zameraná na uspokojovanie reálnych potrieb obyvateľstva, tak s mierou

toho, ako rastie ekonomická sila na pokrytie týchto potrieb, musí padať aj cena, pretože deficit produkcie mizne a nie je treba viac brzdiť jej spotrebu platobnou schopnosťou.

Potom ale vzniká otázka, **ako prekonať ten paradox**, že na mikroúrovni by výroba mala byť rentabilná a na makroúrovni, ak sa tej produkcii vyrába dostatočné množstvo, by sa mala ku konečnému spotrebiteľovi dostávať nakoniec úplne bezplatne. Odpoveď na túto otázku je taká, že: áno, **cena a trhový mechanizmus sú regulátormi dopytu a ponuky, avšak ceny na niektoré druhy tovarov by mali byť štátom fixované**. O príčinách porozprávam neskôr, aj o tom, ako to možno zrealizovať. No **daňovo-dotačný mechanizmus**, to práve ten nástroj riadenia prahmi rentability výroby v odvetviach aj regiónoch, ktorý umožňuje udržiavať objemy výroby na úrovni nevyhnutnej pre rozvoj spoločnosti v podmienkach, keď cena padá pod hranicu rentability.

Pozrite sa aký je u nás poväčšine vzťah k dotáciám a subvenciám: „*Zbytočne kŕmime darmožráčov!*“ No pritom ak budeme daňovo-dotačný mechanizmus vnímať ako nástroj riadenia, tak potom sú nasledovné heslá — „*Zbytočne kŕmime darmožráčov! Preč s dotáciami! Preč so subvenciami!*“ — z hľadiska riadenia analogické tomu, ako keby ste na plachetnici dali povel zafixovať všetky laná v polohe akej sa nachádzajú a prestali riadiť jej plachty počas plavby. K čomu by to priviedlo? Skončilo by to buď tým, že narazíte do skaly, alebo sa vám odlomí sťažnosť pod náporom vetra, alebo sa prevrátite. Fakticky by takýto predpoklad zákaz vo vzťahu k dotáciám a subvenciám bol požiadavkou zakázať riadenie ekonomiky v záujmoch spoločnosti. Ak chcete žiť v takejto spoločnosti a byť krajinou hlupákov, je to vaše právo, ale nepýtajte sa potom, prečo sa vám tak zle žije.

A preto plán síce musí zabezpečovať určitú základnú plánovanú rentabilitu, avšak korekcia daňovo-dotačnej politiky a politiky prerozdelenia subvencií vládou musí byť v procese plánovania tiež normou. Bez vyriešenia tohto cyklu úloh a bez jeho podpory štátom, je civilizácia odsúdená.

A ďalej: ako to vyzerá s globalizáciou? V podstate všetky spoločnosti sa stretávajú so stále rovnakými problémami. Ak budeme hovoriť o nadradených problémoch, tak je to vplyv biosférickej, sociálnej a ekologickej krízy na spoločnosť, čo platí všade. Mechanizmus vytvárania tejto krízy je všade rovnaký. Ak budeme hovoriť o vnútrosociálnych problémoch akejkoľvek spoločnosti, tak aj v bohatých, aj v chudobných krajinách ide stále o rovnaké problémy. Je to: **kultúra, ktorá neumožňuje všetkým novonarodeným jedincom stať sa Ľuďmi.**

Preto to vyzerá tak, že všetky národy majú jedny a tie isté problémy, jeden a ten istý mechanizmus ich vytvárania a tiež rovnaké recepty na potláčanie mechanizmu generovania týchto problémov a vybudovania iného spôsobu života bez týchto problémov.

A preto k národnému špecifiku patrí:

- Jazyk,
- Oblečenie (*prispôsobené prírodným a zemepisným podmienkam regiónu*),
- Obydlie (*tiež prispôsobené prírodným a zemepisným podmienkam regiónu*),
- Národná kuchyňa,
- a čo ešte?
- A ešte všeobecná ľudskosť, spoločná všetkým.